

Natuurtoets

**Groot onderhoud N389 Etten-Leur -
Zevenbergen**

projectnummer 0477837.100
definitief revisie 1.0
25 juli 2023

Natuurtoets

Groot onderhoud N389 Etten-Leur - Zevenbergen

projectnummer 0477837.100

definitief revisie 1.0
25 juli 2023

Auteurs

J.M. Kooijman

Opdrachtgever

Provincie Noord-Brabant
Brabantlaan 1
5216 TV 'S-HERTOGENBOSCH

Gecontroleerd:

G. Leeuw

datum
25 juli 2023

beschrijving
definitief

vrijgave
ing. F.L.J.M. (Frank) Leijs

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel en onderzoeksvragen	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Effectbeschrijving en -beoordeling	3
2.1	Gebiedsbeschrijving: resultaat terreinbezoek	3
2.2	Effectbepaling voornemen	4
2.3	Soortbescherming	4
2.3.1	Vogels	4
2.3.2	Zoogdieren – vleermuizen	7
2.3.3	Zoogdieren – overige zoogdieren	10
2.3.4	Amfibieën	12
2.3.5	Reptielen	12
2.3.6	Vissen	12
2.3.7	Insecten	13
2.3.8	Kreeftachtigen en weekdieren	13
2.3.9	Zaadplanten, varens en bladmosse	13
2.3.10	Zorgplicht	13
2.4	Natura 2000	14
2.5	NNB (Natuurnetwerk Brabant)	15
2.6	Beschermde houtopstanden Wnb	16
2.7	Kansen voor natuurwaarden in het plangebied	17
3	Conclusie & advies	18
3.1	Soortbescherming	18
3.1.1	Zorgplicht	19
3.2	Natura 2000	20
3.3	NNB	20
3.4	Beschermde houtopstanden Wnb	20
3.5	Kansen voor natuurwaarden in het plangebied	21
	Literatuurlijst	22

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De verharding van de provinciale weg N389 Etten-Leur – Zevenbergen (km 1.0 – 6.7) is aan het einde van haar technische levensduur. Het streven van de provinciale wegbeheerder is om wegen zo integraal mogelijk aan te pakken wanneer groot onderhoud aan de verharding noodzakelijk is. De werkzaamheden bestaan globaal uit de reconstructie van de verharding van de hoofdrijbaan, de reconstructie en herontwerp van fietspaden, de aanleg van een rotonde ter hoogte van de kruising met de Strijpenseweg ter verbetering van de verkeersveiligheid, de aanleg van een nieuwe brug over de Mark, het aanbrengen van houten geleiderails en het aanbrengen en aanpassen van o.a. duikers, faunavoorzieningen en watergangen. De weg is gelegen in de gemeenten Etten-Leur en Moerdijk; de gemeentegrens ligt in het midden van de rivier de Mark.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of het voornemen effect heeft op beschermde soorten, beschermde gebieden of beschermde houtopstanden (Wet natuurbescherming (Wnb), Natuurnetwerk Nederland (NNN) en overig (provinciaal) beleid). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurwaarden (soorten, gebieden en/of houtopstanden). Er is daarom inzicht gewenst in de aanwezige beschermde natuurwaarden en de mogelijke effecten die op deze beschermde natuurwaarden kunnen optreden door de ontwikkeling. Dit wordt verkend in deze natuurtoets. Daarnaast worden kansen voor het verbeteren van natuurwaarden genoemd.

In Figuur 1.1 is de ligging van de N389 aangegeven waar de werkzaamheden plaatsvinden.

Figuur 1.1.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van de natuurtoets is om een goed eerste beeld te krijgen van de (beschermde) natuurwaarden die in het plangebied en de (directe) omgeving aanwezig (kunnen) zijn. Dit gebeurt door het uitvoeren van een bureaustudie en oriënterend terreinbezoek. Op basis hiervan wordt getoetst of in het kader van de Wnb als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling negatieve effecten kunnen optreden. Daarnaast wordt ingegaan op de eventuele vervolgstappen die noodzakelijk zijn.

1.3 Leeswijzer

De natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1 beschrijft de aanleiding van de natuurtoets en voorgenomen ontwikkeling;
- Hoofdstuk 2 beschrijft het gebied en toetst de (in de omgeving) aanwezige beschermde soorten, beschermde gebieden en beschermde houtopstanden aan de natuurwetgeving en overige beleidskaders. Tevens wordt hier kort aandacht besteed aan kansen voor de natuur;
- Hoofdstuk 3 bevat de conclusies en advies over de te nemen vervolgstappen.

In bijlage 1 wordt het wettelijk kader beschreven. In bijlage 2 wordt de methodiek van voorliggende natuurtoets beschreven.

2 Effectbeschrijving en -beoordeling

In paragraaf 2.1 wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het plangebied gegeven. Vervolgens wordt in paragraaf 2.2 de effectbepaling van het plan gegeven. In paragraaf 2.3 t/m paragraaf 2.7 wordt respectievelijk ingegaan op de aanwezigheid van en toetsing aan de Wnb van beschermde soorten, Natura 2000-gebieden, NNN, overig provinciaal beleid van de provincie Noord-Brabant en beschermde houtopstanden. In paragraaf 2.8 worden kansen voor het verhogen van de natuurwaarden in het plangebied uiteengezet.

Indien blijkt dat een onderdeel van paragraaf 2.3 t/m paragraaf 2.7 niet relevant is voor voorliggend planvoornemen, vindt er geen toetsing van het voornemen aan de Wnb (of ander relevant beleidskader) van dat onderdeel plaats.

2.1 Gebiedsbeschrijving: resultaat terreinbezoek

Op 13 april 2022 is vanaf circa 12:00 uur een oriënterend terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Antea Group bij bewolkt weer met een temperatuur van circa 13 °C. Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet geïnspecteerd en lange tracé delen met jonge bomen zijn vanuit de auto beoordeeld. Hierbij zijn de watergangen en poelen steekproefsgewijs bemonsterd met een RAVON schepnet, bomen met een verrekijker geïnspecteerd op de aanwezigheid van holtes en nesten en holen/donkere locaties belicht met een zaklamp.

Het plangebied bevat een variatie aan biotopen en bestaat voornamelijk uit wegbermen, omliggende landbouwgronden, graslanden, bomenlanen en ruigtebegroeiing. Het plangebied bevat de huidige N389 en de bermen hier omheen. Op een aantal locaties worden aanpassingen gedaan waardoor bomen worden verwijderd. De betreffende biotopen in het plangebied zijn de verharde weg, gemaaide wegbermen en bomenlanen. Op één locatie vinden werkzaamheden plaats aan een viaduct, waardoor tevens werkzaamheden kunnen plaats vinden vanaf het water en op de oevers van de Mark.

In figuur 2.1 is een impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 2.1. Impressie van het plangebied.

2.2 Effectbepaling voornemen

De volgende activiteiten vinden plaats als gevolg van het voorlopige planvoornemen die een effect kunnen hebben op (het leefgebied van) (beschermde) soorten en beschermde gebieden:

- Bomen worden gekapt;
- Opgaande vegetatie wordt verwijderd;
- Er is sprake van geluidsverstoring/optische verstoring gedurende de werkzaamheden.

2.3 Soortbescherming

In de onderstaande paragrafen worden per soortgroep de resultaten van het bureauonderzoek en het oriënterend terreinbezoek beschreven. Indien soortgroepen op basis van het oriënterend terreinbezoek op voorhand kunnen worden uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikt biotoop, zijn deze soortgroepen vermeld in paragraaf 2.3.1. Op basis van het bureauonderzoek en het oriënterend terreinbezoek wordt ingegaan op de mogelijk effecten die als gevolg van het planvoornemen op mogelijk aanwezige beschermde soorten kunnen optreden. Indien negatieve effecten op beschermde soorten niet zijn uit te sluiten, wordt geadviseerd over de te nemen vervolgstappen.

2.3.1 Vogels

Soorten met een jaarrond beschermd nest (categorie 1 t/m 4)

In de onderstaande tabel zijn de waarnemingen van vogels met een jaarrond beschermd nest in de directe omgeving van het plangebied weergegeven.

Tabel 2.1. Overzicht van waargenomen vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest in de omgeving van het plangebied (met een straal van 1 km) (NDFP, 2017-2022).

Soort	Categorie
Boomvalk	4
Buizerd	4
Gierwaluw	2
Grote gele kwikstaart	3

Havik	4
Huismus	2
Ooievaar	3
Ransuil	4
Roek	2
Slechtvalk	4
Sperwer	4
Steenuil	1
Wespendief	4
Zwarte wouw	4

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats, alsook bij wezenlijke aantasting van de functionele leefomgeving, altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn boombroedende soorten (zoals buizerd en ransuil), gebouwbroedende soorten (zoals huismus en gierzwaluw) en overige soorten (zoals grote gele kwikstaart en steenuil).

Tijdens het terreinbezoek is in de omgeving van het plangebied een overvliegende buizerd waargenomen. Overige soorten met een jaarrond beschermd nest zijn niet waargenomen tijdens het terreinbezoek.

Boombroedende soorten

Tijdens het terreinbezoek zijn in (de directe omgeving van) het plangebied geen grote nesten in bomen aangetroffen die kunnen toebehoren aan boombroedende soorten met een jaarrond beschermd nest. De aanwezigheid van nestplaatsen van boombroedende soorten met een jaarrond beschermd nest kan in (de directe omgeving van) het plangebied worden uitgesloten.

Gebouwbroedende soorten

In het plangebied zijn geen woningen aanwezig en er worden daarnaast geen (groen)elementen nabij woningen geraakt. Negatieve effecten op de huismus, de gierzwaluw, de kerkuil en de slechtvalk zijn uitgesloten. Deze soorten broeden in- en nabij woningen.

Overige soorten

In het gebied zijn geen nestkasten van de steenuil aangetroffen. Daarnaast betreffen de werkzaamheden enkel de directe wegberm en gaat er als gevolg van het voornemen tevens geen leefgebied/foerageergebied van de steenuil verloren. Ook zijn de oevers van de watergangen in het gebied ongeschikt als broedlocatie voor de grote gele kwikstaart. De oevers zijn veelal kaal en gemaaid. Daarnaast is het gebied zeer open en zijn geen geschikte nestlocaties beschikbaar. Beide soorten zijn uitgesloten in het plangebied.

Soorten met een mogelijk jaarrond beschermd nest (categorie 5)

In de onderstaande tabel zijn de waarnemingen van vogels met een mogelijk jaarrond beschermd nest in de directe omgeving van het plangebied weergegeven.

Tabel 2.2. Overzicht van waargenomen vogelsoorten met een mogelijk jaarrond beschermd nest (categorie 5) in de omgeving van het plangebied (met een straal van 1km) die in het NDDF door derden zijn ingevoerd en op basis van waarnemingen gedurende het terreinbezoek (NDDF, 2017-2022).

Soort	Categorie
Blauwe reiger	5
Grote bonte specht	5
Groene specht	5
Ekster	5
Zwarte kraai	5
Pimpelmees	5
Koolmees	5
Bosuil	5

Tijdens het terreinbezoek zijn enkele categorie 5-soorten waargenomen (koolmees, pimpelmees, grote bonte specht, ekster en zwarte kraai). Nesten van de categorie 5 vogelsoorten zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheid hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen. De categorie 5-soorten vallen daarmee onder de bescherming van algemene broedvogels.

Algemene broedvogels

Tijdens de terreinbezoek zijn enkele algemene broedvogels waargenomen (o.a. kokmeeuw, merel, Kievit, kauw en roodborst). De bomen en ruigere vegetatie kunnen nestlocaties bieden aan algemene broedvogels.

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wnb (artikel 3.1). Indien nesten aanwezig zijn mogen deze tijdens de broedperiode (en wanneer deze in gebruik zijn) niet verwijderd of verstoord worden. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in het broedseizoen (circa maart tot en met juli¹) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Wnb aan de orde.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied (waar de werkzaamheden plaatsvinden) vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een deskundig ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied, kunnen locatiespecifieke maatregelen worden voorgesteld en/of wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden totdat het nest niet meer in gebruik is.

¹ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

2.3.2 Zoogdieren – vleermuizen

In de onderstaande tabel zijn de waarnemingen van vleermuizen in de directe omgeving van het plangebied weergegeven.

Tabel 2.3 Overzicht van waargenomen vleermuizen in de omgeving van het plangebied (met een straal van 1 km) (NDFP, 2017-2022).

Soort	Beschermingsregime
	HR (artikel 3.5)
Gewone dwergvleermuis	X
Laatvlieger	X
Ruige dwergvleermuis	X
Rosse vleermuis	X

Voor vleermuizen zijn drie functies van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn. Dit zijn verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Foerageergebieden en vliegroutes zijn alleen beschermd als deze van essentieel belang zijn voor het functioneren van de verblijfplaats, zogenaamde essentiële foerageergebieden en essentiële vliegroutes. Deze drie onderdelen (verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en essentieel foerageergebied) worden hieronder nader beschouwd.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen kunnen hun verblijfplaats in gebouwen of bomen (of beide) hebben. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen. Aangezien geen bebouwing verloren gaat als gevolg van het voornemen wordt niet verder in gegaan op gebouwbewonende vleermuizen.

Boombewonende vleermuizen

In het plangebied zijn potentiële verblijfplaatsen aanwezig voor boombewonende soorten zoals ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis. In enkele bomen zijn holten en scheuren waargenomen. Figuur 2.2 toont de aanwezige potentiële verblijflocaaties van vleermuizen in het plangebied.

Figuur 2.2. Locaties met potentiële verblijfplaatsen in bomen voor vleermuizen.

Verblijfplaatsen

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn (artikel 3.5). De bomen in het plangebied kunnen als verblijfplaats dienen voor boombewonende vleermuizen. Als gevolg van de kap van bomen, worden deze mogelijke verblijfplaatsen vernield. Dit is in overtreding met de Wnb. Om het gebruik van de woningen en bomen als verblijfplaats door vleermuizen al dan niet vast te kunnen stellen, is nader onderzoek volgens het meest recente vleermuisprotocol (2021) noodzakelijk. Vleermuizen gebruiken hun verblijfplaats door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om het plangebied meerdere malen (minimaal vier keer) verspreid over het actieve seizoen van de soorten (tussen april en oktober) te bezoeken voor het vleermuisonderzoek.

Nader onderzoek

Om de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aan te kunnen tonen, is nader onderzoek conform het meest recente vleermuisprotocol 2021

noodzakelijk. Dit onderzoek bestaat uit minimaal vier bezoeken verspreid over het actieve seizoen van de soorten (tussen april en oktober).

Essentiële vliegroutes

Vliegroutes van vleermuizen betreffen (vaak) lijnvormige elementen in het landschap welke als verbinding tussen verblijfplaatsen en foerageergebied fungeren. Het gehele plangebied bevat bomenlanen. Op enkele locaties kan een potentieel effect ontstaan door het verwijderen van enkele bomen. Figuur 2.3 toont de betreffende locaties in het plangebied.

Figuur 2.3. Locaties met potentiële (essentiële) vliegroutes voor vleermuizen.

Als gevolg van het voornemen gaan lijnvormige elementen verloren. Doordat onbekend is of deze bomenlanen gebruikt worden door vleermuizen dient dit nader onderzocht te worden volgens Vleermuisprotocol 2021.

Nader onderzoek

Om de aan- of afwezigheid van vliegroutes van vleermuizen aan te kunnen tonen, is nader onderzoek conform het meest recente vleermuisprotocol 2021 noodzakelijk. Dit onderzoek bestaat uit minimaal twee bezoeken verspreid over het actieve seizoen van de soorten (tussen april en oktober).

Essentieel foerageergebied

Foerageergebied van vleermuizen betreft locaties waar vleermuizen hun voedsel verzamelen. Dit kunnen uiteenlopende gebieden zijn. In de omgeving kunnen foerageergebieden aanwezig zijn, maar deze worden door het voornemen niet aangetast. De verharde weg en de wegbermen zijn geen onderdeel van essentieel foerageergebied. Met name door de verlichting en windwervelingen door passerende voertuigen zal het gebied minimaal gebruikt worden als foerageergebied. Essentieel foerageergebied binnen het plangebied kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

2.3.3 Zoogdieren – overige zoogdieren

In de onderstaande tabel zijn de waarnemingen van overige soorten zoogdieren in de directe omgeving van het plangebied weergegeven.

Tabel 2.4 Overzicht van waargenomen zoogdieren in de omgeving van het plangebied (met een straal van 1 km)(NDFF, 2017-2022).

Soort	Beschermingsregime	
	HR (artikel 3.5)	Wnb (artikel 3.10)
Boommarter		X
Eekhoorn		X
Steenmarter		X
Bever		X
Bunzing		X

Marterachtigen

De bunzing, steenmarter en boommarter komen in de omgeving van het plangebied voor (NDFF). Daarnaast is bekend vanuit nadere onderzoeken dat de wezel in de omgeving voorkomt (Antea Group, 2021). Voor deze soorten is binnen het plangebied geschikt biotoop aanwezig. Voor de boommarter is geen geschikt biotoop aanwezig door het ontbreken van geschikte boomholtes en boomgroepen, waardoor de soort op voorhand wordt uitgesloten.

De kleine marterachtigen (bunzing en wezel) en de steenmarter kunnen wel in het gebied voorkomen. Voor de soorten is zeer kleinschalig geschikt biotoop aanwezig en potentieel geschikte verblijfplaatsen in de vorm van ruigtebegroeiing. Het betreft een klein deel buiten het plangebied, maar dichtbij gelegen. Indien dit biotoop wordt aangetast door het voornemen dient nader onderzoek plaats te vinden. Zie Figuur 2.4 voor de betreffende locatie voor het nadere onderzoek (indien deze locatie nadelig wordt beïnvloedt door het voornemen).

Figuur 2.4. Geschikt marterbiotoop langs het plangebied.

Nader onderzoek

Om de aan- of afwezigheid van kleine marterachtigen en de steenmarter aan te kunnen tonen, kan nader onderzoek conform de meest recente handreiking (Handreiking kleine marters in relatie tot Soortbescherming) noodzakelijk zijn. Dit onderzoek is alleen noodzakelijk indien deze locatie nadelig wordt beïnvloedt door het voornemen. Dit onderzoek bestaat uit het plaatsen van camera's gedurende een periode van minimaal zes weken. De optimale periode voor het onderzoek is tussen maart en september.

Eekhoorn

De eekhoorn komt in de omgeving van het plangebied voor en is langs de randen gemeld door derden (NDFP 2017 – 2022). In het plangebied zijn geen bolvormige nesten aangetroffen en deze worden gezien het gebruik van het plangebied ook niet verwacht. Essentieel leefgebied (inclusief nestlocaties) van de eekhoorn is uitgesloten.

2.3.4 Amfibieën

Op basis van het terreinbezoek worden beschermde en overige beschermde amfibieën niet verwacht door het ontbreken van geschikt biotoop. De nabijgelegen sloten kunnen geschikt leefgebied zijn voor vrijgestelde soorten zoals de bruine kikker en de gewone pad. Voor deze soorten betreffen de wegbermen echter geen essentieel biotoop en kan eenvoudig rekening worden gehouden met deze soorten gedurende de werkzaamheden door de dieren tijdig te verjagen. Geadviseerd wordt om vanuit één richting te werken om slachtoffers te voorkomen.

2.3.5 Reptielen

In de onderstaande tabel zijn de waarnemingen van reptielen in de directe omgeving van het plangebied weergegeven.

Tabel 2.5 Overzicht van waargenomen reptielen in de omgeving van het plangebied (met een straal van 1 km) (NDFP, 2017-2022).

Soort	Beschermingsregime	
	HR (artikel 3.5)	Wnb (artikel 3.10)
Muurhagedis	X	

Muurhagedis

Op basis van het terreinbezoek worden beschermde reptielen niet verwacht door het ontbreken van geschikt biotoop. De bermen zijn zeer open en bevatten geen schuilmogelijkheden voor reptielen. Ook geschikte muren of rotspartijen zijn niet aanwezig in het gebied voor de muurhagedis. De muurhagedis komt daarnaast voor in Zuid-Limburg waardoor het vermoedelijk een ontsnapt/uitgezet exemplaar betreft. Om deze reden kan de muurhagedis redelijkerwijs worden uitgesloten.

2.3.6 Vissen

In de onderstaande tabel zijn de waarnemingen van vissen in de directe omgeving van het plangebied weergegeven.

Tabel 2.6 Overzicht van waargenomen beschermde vissen in de omgeving van het plangebied (met een straal van 1 km) (NDFP, 2017-2022).

Soort	Beschermingsregime	
	HR (artikel 3.5)	Wnb (artikel 3.10)
Grote modderkruiper		X

De grote modderkruiper komt in watergangen om het plangebied heen, voor. Enkel vinden werkzaamheden plaats bij water ter hoogte van de Mark. De rivier kan gebruikt worden als migratieroute voor de grote modderkruiper, maar de werkzaamheden maken de functie als migratieroute niet onmogelijk. Er zal gedurende de werkzaamheden altijd een doorgang voor het water blijven, waardoor effecten op grote modderkruiper redelijkerwijs kunnen worden uitgesloten.

2.3.7 Insecten

In de onderstaande tabel zijn de waarnemingen van insecten in de directe omgeving van het plangebied weergegeven.

Tabel 2.7. Overzicht van waargenomen insecten in de omgeving van het plangebied (met een straal van 1 km)(NDFF, 2017-2022).

Soort	Beschermingsregime	
	HR (artikel 3.5)	Wnb (artikel 3.10)
Grote vos		X
Gevlekte witsnuitlibel	X	

De benoemde soorten uit tabel 2.7 vinden in het plangebied geen geschikt biotoop. De biotopen rondom het plangebied blijven behouden en de lanen door het gebied heen bevatten geen geschikte ei-afzet plaatsen voor de grote vos. Vennen of poelen welke geschikt zijn voor de gevlekte witsnuitlibel zijn in het plangebied niet aanwezig. Derhalve vinden geen effecten plaats op beschermde insectensoorten.

Op basis van het terreinbezoek worden overige beschermde insecten niet verwacht door het ontbreken van geschikt biotoop.

2.3.8 Kreeftachtigen en weekdieren

Op basis van het terreinbezoek en de uitkomsten van de bureaustudie worden overige kreeftachtigen en weekdieren niet verwacht door het ontbreken van geschikt biotoop en omdat de verspreiding van beschermde soorten niet in de omgeving van het plangebied bekend is.

2.3.9 Zaadplanten, varens en bladmossen

Op basis van het terreinbezoek worden beschermde en overige beschermde planten niet verwacht door het ontbreken van geschikt biotoop. De wegbermen worden regelmatig gemaaid en bevatten geen schrale delen waar bijzondere planten kunnen groeien. Ook uit de bureaustudie komen geen beschermde planten/standplaatsen naar voren. Beschermde planten in het plangebied zijn daarmee uitgesloten.

2.3.10 Zorgplicht

In het plangebied kunnen algemene soorten aanwezig zijn zoals muizen, egels, konijnen en algemene insecten. Deze soorten zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht voor de Wnb in het

kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt voor deze soorten, net als alle overige in het wild levende dieren en planten, de zorgplicht (zie bijlage 1). Dit houdt in dat tijdens de werkzaamheden zo veel mogelijk negatieve effecten op aanwezige natuurwaarden dienen te worden voorkomen dan wel te worden beperkt.

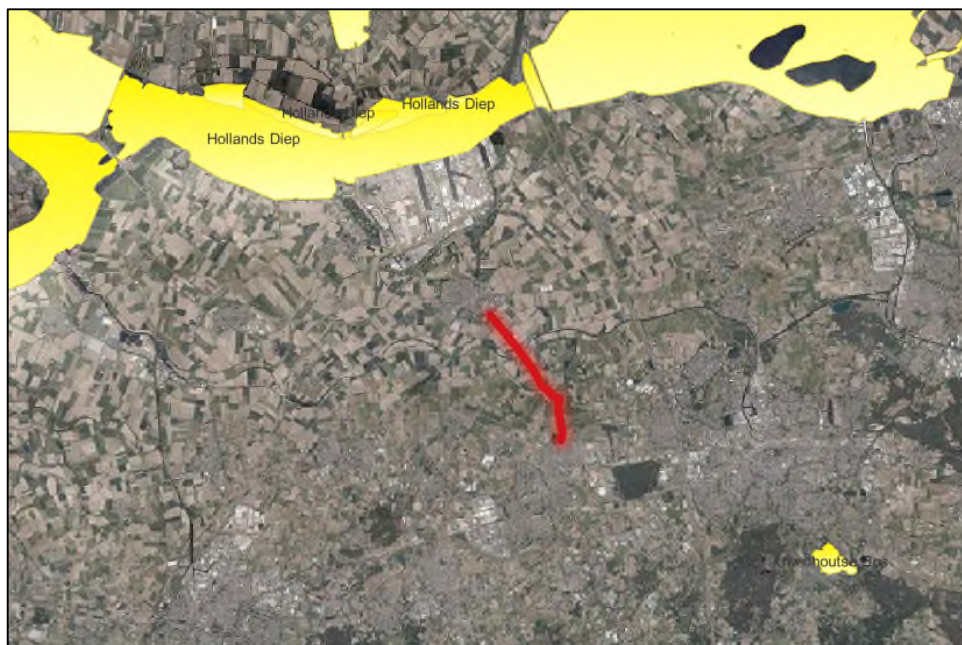
De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Door het uitvoeren van een aantal zorgplicht gerelateerde maatregelen, wordt voldaan aan de zorgplicht en kan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten worden gegarandeerd. Maatregelen waaraan gedacht kan worden bij de invulling van de zorgplicht bij voorliggend planvoornemen zijn weergegeven in tabel 2.9.

Tabel 2.9. Voorbeelden van zorgplicht gerelateerde maatregelen voor soorten.

Soort (groep)	Maatregel
Grondgebonden zoogdieren (alle soorten)	Voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie in het plangebied kort maaien
Zoogdieren (vos, ree, konijn, haas, egel)	Zoveel mogelijk werken buiten de kwetsbare periode van voortplanting, handmatig vrijgaven van hollen.

2.4 Natura 2000

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Hollands Diep en ligt op circa zes kilometer afstand ten noorden van het plangebied (zie figuur 2.5). Dit gebied is aangewezen op basis van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. Binnen een straal van 15 km liggen nog twee andere Natura 2000-gebieden. Het betreft de Ulvenhoutse bossen op circa zeven kilometer afstand van het plangebied (zie figuur 2.5).

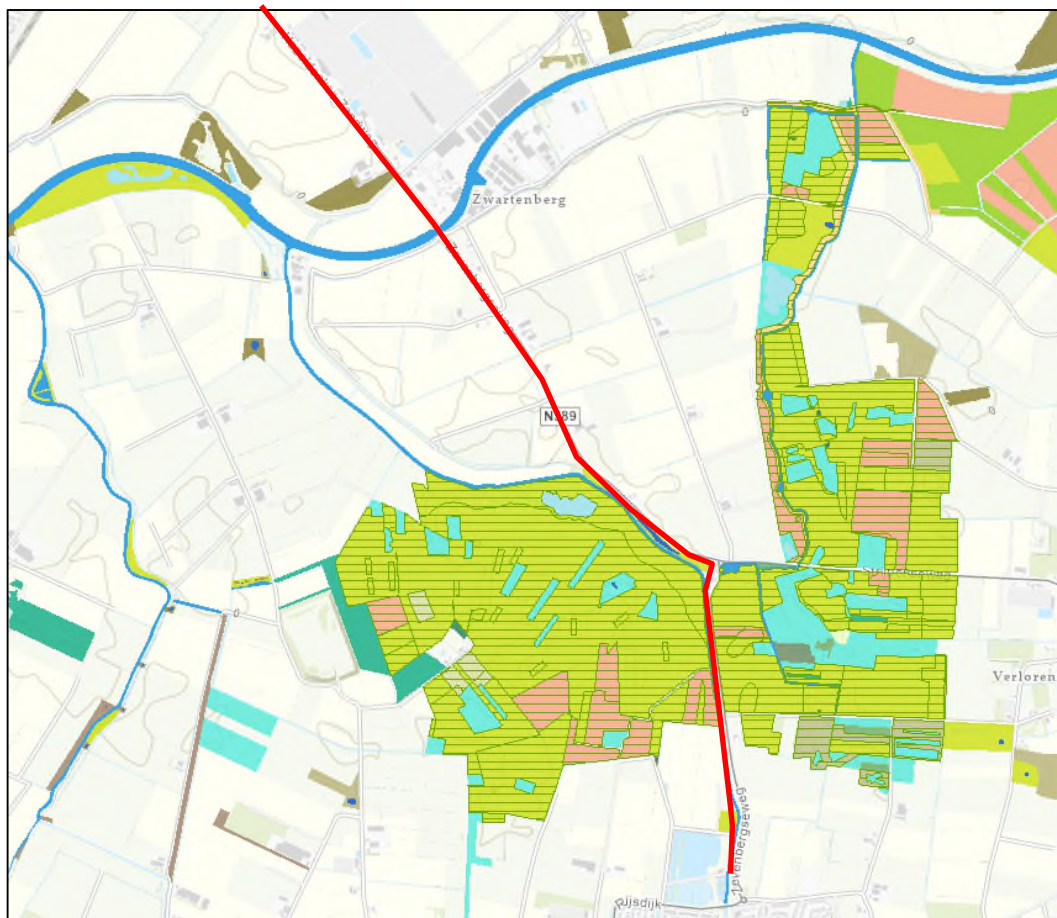
Figuur 2.5. Ligging Natura 2000-gebieden (gele vlakken) in de omgeving van het plangebied (rode lijn). Bron: AERIUS-calculator, versie 2021.

Bij voorliggend planvoornemen is er zowel sprake van een realisatiefase als gebruiksfase. Er kan daardoor sprake zijn van zowel tijdelijke als permanente effecten.

Gezien de afstand van het plangebied tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied in combinatie met het planvoornemen is de kans op directe significant negatieve effecten uit te sluiten. Een indirect effect als gevolg van verzuring en vermessing kan vanuit het nieuwe voornemen, in de permanente situatie (gebruikssituatie) tevens worden uitgesloten. Het planvoornemen maakt geen nieuwe weg mogelijk, maar gaat enkel om een reconstructie van een bestaande weg, waardoor geen extra verkeersaantrekkende werking te verwachten is. De stikstofdepositie gedurende de realisatiefase is bij de inwerkingtreding van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering per 1-7-2021 vrijgesteld van de Wnb-vergunningplicht. Voor de realisatiefase hoeft dan ook geen onderzoek naar stikstofdepositie (AERIUS-berekening) meer te worden uitgevoerd. Er zijn geen vervolgstappen aan de orde wat betreft Natura-2000 gebieden.

2.5 NNB (Natuurnetwerk Brabant)

Het plangebied bevindt zich niet binnen de begrenzing van het NNB, maar direct langs het plangebied grenzen wel NNB gebieden als EVZ (N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland, zie ook figuur 2.6). Daarnaast is de Mark aangewezen als NNB gebied (N03.01 - Beek en Bron).

Figuur 2.6. Ligging van het plangebied ten opzichte van het NNB. Bron: QGIS & Kaartbank Brabant.

Het plangebied komt hiermee langs het NNB te liggen, maar van een wijziging in de NNB is geen sprake. Ook ten opzichte van de huidige situatie treedt geen wijziging op en tevens geen aanvullende verstoring ten opzichte van het huidige gebruik in het plangebied. Derhalve zijn vervolgstappen niet aan de orde voor het beleid van het Natuurnetwerk Brabant.

2.6 Beschermde houtopstanden Wnb

De bomen in het plangebied worden mogelijk gekapt als gevolg van het planvoornemen. De bomen in het plangebied bestaan uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen. Hiermee vallen de bomenlanen onder de definitie van een houtopstand zoals bedoeld in de Wnb. De Wnb is enkel van toepassing op houtopstanden die buiten de bebouwde kom Wnb (of voormalige Boswet) liggen. Het plangebied is gelegen buiten de bebouwde kom (Wnb) en langs een lang traject gelegen door verschillende gemeentes. De bomen in het plangebied vallen daardoor onder de bescherming van de Wnb.

Het oppervlak aan verloren houtopstand dient nader bepaald te worden middels een boominventarisatie. Voor deze bomen geldt vervolgens een meldingsplicht bij het bevoegd gezag

(provincie Noord-Brabant) en een herplantplicht. Tevens kan gemeentelijk beleid omtrent de kap van bomen en/of bosschages nog van toepassing zijn (zie ook bijlage 1).

2.7 Kansen voor natuurwaarden in het plangebied

Het behouden van de aanwezige natuurwaarden of het vergroten, verbeteren en verbinden ervan, kan op diverse punten een meerwaarde creëren voor voorliggend planvoornemen. Door bestaande en nieuwe natuurwaarden in het planvoornemen te integreren wordt een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving gecreëerd voor bewoners van de omgeving en gebruikers van de weg. Tevens levert het integrale kansen op ten aanzien van verschillende duurzaamheids- en klimaatadaptatie doelen zoals waterretentie, hittestress beperking, luchtzuivering etc.

Op basis van het terreinbezoek zijn de huidige natuurwaarden in het plangebied vastgesteld (zie ook paragraaf 2.1). Deze natuurwaarden zijn onder te verdelen in diverse biotopen. De aanwezige biotopen en mogelijkheden voor het realiseren van nieuwe biotopen zijn weergegeven in respectievelijk tabel 2.10. Deze tabel vormt een aanknopingspunt voor het behoud en de ontwikkeling van de natuurwaarden bij de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling.

Tabel 2.10. Kansen voor bestaande natuurwaarden in het voorgenomen plan.

Aanwezige biotoop	Belangrijkste functies voor flora en fauna	Mogelijkheden voor vergroten, verbeteren en verbinden.
Bomenlanen	Ecologische verbindingroute, verblijfplaatsen, rustpunten en foerageerfunctie. Vliegrouete voor vleermuizen, nest/rustplaats voor vogels	Kwaliteit en aansluiting vegetatie verbeteren bijvoorbeeld door middel van natuurlijker maaibeheer, aanplanten van inheemse soorten / aanbrengen van bloemrijke vegetatie.
Bloemrijke bermen	Schuilplaatsen van kleine fauna, verbindingzones voor insecten.	Inzaaien van wegbermen/fietswegbermen met een inheems bloemenmengsel.

3 Conclusie & advies

In dit hoofdstuk is per onderdeel de conclusie en het advies gegeven dat voortkomt uit de uitgevoerde natuurtoets.

3.1 Soortbescherming

Binnen het plangebied is geschikt biotoop aangetroffen voor beschermde soorten (Wnb) waarvoor geen algemene vrijstelling geldt. Het gaat om soorten uit de volgende soortgroepen: algemene broedvogels, marterachtigen en vleermuizen. In tabel 3.1 zijn de conclusies ten aanzien van deze beschermde soorten opgenomen. De onderbouwing van de conclusies zijn beschreven in paragraaf 2.3 van voorliggende natuurtoets. Voor de overige soort(groep)en is beoordeeld dat vervolgstappen niet aan de orde zijn. Voor deze soorten en vrijgestelde soorten geldt wel de zorgplicht.

Tabel 3.1 Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort(groep)	Essentieel leefgebied in (directe omgeving van) plangebied?	Nader onderzoek nodig?	Maatregelen?	Ontheffing Wnb aan de orde?
Vogels (algemene broedvogels)	Ja, nestgelegenheid in opgaande begroeiing en bomenlanen.	N.v.t.	Werken buiten broedseizoen of vrijgave door ecooloog.	Nee
Zoogdieren Vleermuizen	Holtes in bomen geschikt als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Het gehele plangebied bevat potentiële vliegroutes waarbij steeds enkele bomen worden gerooid.	Ja	Nader onderzoek om effecten te bepalen. Leefgebied van vleermuizen functioneel behouden om effecten zoveel mogelijk te voorkomen.	Nog onduidelijk.
Zoogdieren Marterachtigen	Kleinschalige ruigtevegetatie is geschikt als verblijfplaats voor kleine marterachtigen.	Ja, indien de vegetatie dient te worden gerooid.	Behouden van ruigtevegetatie of nader onderzoek.	Nog onduidelijk.

In tabel 3.1 is aangegeven dat er nader onderzoek nodig is naar de vleermuizen en marterachtigen. De beschrijving van dit nader onderzoek wordt in tabel 3.2 uiteengezet.

Tabel 3.2. Beschrijving nader onderzoek.

Soort	Onderzoeksmethode
Vleermuizen	Bomen: 4 gerichte bezoeken in de periode 15 mei – 15 september; Vliegroutes en foerageergebieden: 2 gerichte bezoeken in de periode april t/m september. Onderzoek uitvoeren volgens het Vleermuisprotocol 2021.
Marterachtigen	<u>Nader onderzoek is enkel aan de orde wanneer het geschikte biotoop (zie Figuur 2.4) negatief wordt beïnvloedt.</u> <u>Indien aan de orde:</u> Volgens handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming (Bouwens, 2017) camera's inzetten, waaronder mostela's en struikrovers voor de kleinste soorten (wezel en hermelijn). Onderzoek gedurende 6 weken in de periode maart t/m augustus. Onderzoek gedurende 12 weken in de periode september t/m februari. <u>Indien niet aan de orde:</u> Geen vervolgstappen noodzakelijk.

3.1.1 Zorgplicht

Uit paragraaf 2.3.11 blijkt dat er in het plangebied soort(groep)en aanwezig (kunnen) zijn waarmee rekening dient te worden gehouden in het kader van de zorgplicht voor soorten. Maatregelen waaraan gedacht kan worden bij de invulling van de zorgplicht bij voorliggend planvoornemen zijn weergegeven in tabel 3.3.

Tabel 3.3. Voorbeelden van zorgplicht gerelateerde maatregelen voor soorten.

Soort(groep)	Maatregel
Grondgebonden zoogdieren (alle soorten)	Voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie in het plangebied kort maaien
Zoogdieren (vos, ree, konijn en egel)	Werken buiten de kwetsbare periode van voortplanting, handmatig vrijgaven van holen / burchten.

3.2 Natura 2000

In tabel 3.4 zijn de conclusies ten aanzien van beschermde Natura 2000-gebieden opgenomen. De onderbouwing van de conclusie is beschreven in paragraaf 2.4 van voorliggende natuurtoets.

Tabel 3.4. Conclusies Natura 2000-gebieden.

	Natura 2000
Zijn er Natura 2000-gebieden aanwezig waarop effecten kunnen optreden?	Ja, Hollands Diep en Ulvenhoutse bossen.
Treden er negatieve effecten op of zijn deze te verwachten?	Nee
Zijn er vervolgstappen aan de orde?	Nee
Wnb-vergunning of akkoord van de provincie noodzakelijk?	Niet aan de orde.

3.3 NNB

In tabel 3.5 zijn de conclusies ten aanzien van beschermde NNB-gebieden opgenomen. De onderbouwing van de conclusie is beschreven in paragraaf 2.5 van voorliggende natuurtoets.

Tabel 3.5. Conclusies NNB-gebieden.

	NNN
Op welke afstand van het plangebied ligt het dichtstbijzijnde NNN-gebied?	Aangrenzend aan het plangebied is NNB gebied aanwezig.
Is er sprake van toetsing van externe werking in de betreffende provincie?	Ja.
Is er sprake van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden of is dit te verwachten?	Nee.
Zijn er vervolgstappen aan de orde?	Nee, er verandert niks t.o.v. de huidige situatie in relatie tot potentiële indirecte effecten. Daarnaast vindt geen ruimtebeslag (directe effecten) plaats.
Afstemming met het bevoegd gezag aan de orde?	Nee.

3.4 Beschermde houtopstanden Wnb

De bomen in het plangebied vallen onder de bescherming van de Wnb. Het oppervlak aan houtopstanden dat verloren gaat, dient nader bepaald te worden. Voor deze bomen geldt vervolgens een meldingsplicht bij het bevoegd gezag (provincie Noord-Brabant) en een herplantplicht. Bij de herplantplicht dient de afstand van de verloren bomenlanen gecompenseerd te worden, zo dichtbij mogelijk van waar de voormalige bomen zijn verwijderd. Aangezien het een laanstructuur betreft is het van belang om de ruimte te compenseren en niet één op één het aantal bomen (jonge bomen zijn niet vergelijkbaar met de huidige bomen). Een kilometer bomenlaan wordt dus gecompenseerd met een kilometer lange bomenlaan. Tevens

kan gemeentelijk beleid omtrent de kap van bomen en/of bosschages nog van toepassing zijn (zie ook bijlage 1).

3.5 Kansen voor natuurwaarden in het plangebied

In tabel 3.6 en 3.7 zijn de kansen voor het behoud en/of vergroten/verbeteren/verbinden van de natuurwaarden bij voorliggende planvoornemen uiteengezet.

Tabel 3.6. Kansen voor bestaande natuurwaarden in het voorgenomen plan.

Aanwezige biotoop	Belangrijkste functies voor flora en fauna	Mogelijkheden voor vergroten, verbeteren en verbinden.
Bomenlanen	Ecologische verbindingroute, verblijfplaatsen, rustpunten en foerageerfunctie. Vliegroure voor vleermuizen, nest/rustplaats voor vogels	Kwaliteit en aansluiting vegetatie verbeteren bijvoorbeeld door middel van natuurlijker maaibeheer, aanplanten van inheemse soorten / aanbrengen van bloemrijke vegetatie.
Bloemrijke bermen	Schuilplaatsen van kleine fauna, verbindingzones voor insecten.	Inzaaien van wegbermen/fietswegbermen met een inheems bloemenmengsel.

Literatuurlijst

Bergers, P. & La Haye, M. 2000. Kleine zoogdieren betrouwbaarder en efficiënter inventariseren. De Levende Natuur 101(2):52-58.

BIJ12, 2017a. Kennisdocument gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017b. Kennisdocument ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). Versie 1.0, juli 2017.

Bouwens, 2017. Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming.

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017).

Netwerk Groene Bureaus (NGB), 2021. Vleermuisprotocol 2021.

Overig

NDFF

Street Smart

AERIUS-calculator, versie 2021.

www.floron.nl

www.ravon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.zoogdiervereniging.nl

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. +31 6 22 56 42 44
E. frank.leijs@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl

Copyright © 2022

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.